

Vážený pane předsedo,

v dnešní politické a hospodářské situaci naší země je vzdělávání žáků se zdravotním postižením inkluzivní formou stále více ohroženo.

Už mnoho let zpět se aktivita rodičů s dětmi s postižením Za lano snaží jednat s kompetentními lidmi a ministerstvem ohledně neúnosné situace v oblasti zajištění nezbytných podmínek pro vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením, ale výsledek je prakticky nulový. Pozitivní posun v legislativě je vždy zastaven z důvodu finanční náročnosti, takže jsme my – rodiče – neustále vystavováni nátlaku (skrytému i otevřenému), abychom hradili základní povinnou školní docházku svých dětí.

Příběh a názor jedné maminky – shodou okolností členky koordinačního týmu Za lano, Evy Sojkové:

Pro ilustraci Vám posílám plné znění mého podnětu ombudsmanovi směřovaného proti Kraji Vysočina, který v březnu r.2012 vytvořil Manuál k udílení souhlasu ke zřízení funkce asistenta pedagoga ve třídě....s velice diskriminačními kritérii (příloha k manuálu), podle kterých je přidělována hodinová dotace asistenta pedagoga pro jednotlivé žáky se zdravotním postižením. Je to jen jeden z mnoha příkladů, na jakou úroveň se může dostat vinou nečinnosti kompetentních lidí diskriminace jedné skupiny občanů.

Podobné komise zasedají po celé republice a ze speciálních pedagogů a psychologů v nich zasedajících se už dávno stali z velké části ekonomové, kteří před napsáním doporučení k integraci s doporučením míry podpory počítají a počítají, aby „to vyšlo“.

Tento rok došlo k situaci, kdy Kraj Vysočina řekl STOP investicím do asistentů pedagoga.

Na toto rozhodnutí politiků o jejich prioritách doplatila spousta dětí s postižením v tomto kraji, které jsou vzdělávány společně s majoritou: byla jim odejmuta podpora asistenta pedagoga buď úplně nebo zčásti a děti byly ponechány napospas inkluzivnímu vzdělávání ve svých třídách bez pomoci, která je pro ně nezbytnou podmínkou, aby se mohly touto formou vzdělávat. Tiše se předpokládá, že se rodiče „postarají“, některé děti byly nasměrovány zpět do speciálního školství – školy samostatně zřízené pro žáky s postižením.

Toto vše je praxe, která obdobným způsobem probíhá v celé republice.

Samo MŠMT už spoustu let vytváří nerovné podmínky pro jednotlivé skupiny žáků se speciálními potřebami - dle §16, školského zákona.

Žáci se zdravotním postižením jsou nuceni podstupovat projednávání míry podpory na komisích Kraje – dle priorit regionálních politiků. Kritéria Kraje Vysočina jsou toho jasným důkazem.

Detailnější popis mého názoru na diskriminaci v oblasti vzdělávání žáků s postižením ze strany Kraje Vysočina:

1/ První rovina diskriminace – odnímání podpory formou asistence pedagoga v případech, kdy jsou formou individuální integrace integrováni dva či více žáků v jedné třídě – je automaticky snížena míra podpory (odebrán asistent pedagoga tak, aby byl ve třídě pouze jeden asistent a nebo dva na poloviční počet hodin) bez ohledu na závažnost postižení a na doporučení školského poradenského centra (v případě žáků Markéty a Kryštofa Sojkových SPC Jihlava), které má dané žáky v péči a zná je, tudíž jediné je schopno posoudit jejich individuální potřebu podpory při vzdělávání. K tomuto snížení podpory Kraj Vysočina svolává „Odbornou komisi“ Kraje Vysočina, jejíž

členové nejsou kompetentní posoudit individuálně daného žáka, protože ho nikdy neviděli a nikdy s ním nepracovali, navíc, jak tvrdí zástupci Odboru školství KÚ Kraje Vysočina – na komisi je postupováno pouze v obecné rovině, dle typu postižení, což z hlediska nutnosti reálně posoudit potřeby žáka s postižením vždy individuálně není možné. Doporučení SPC je přehodnoceno komisí z důvodu pouze finančních úspor, nikoliv, jak tvrdí Kraj – z důvodu přehodnocení zdravotního stavu žáků. Zdravotní stav Markéty a Kryštofa se nezměnil, ani tito žáci nedospěli k větší míře soběstačnosti.

Mnoho tvrzení krajských úředníků jde proti sobě – nám píše, že asistent pedagoga má zajišťovat sebeobsluhu a pohyb žáků s tělesným postižením pouze v „nezbytné míře“ (kdo je ale kompetentní určit nezbytnou míru?), přitom vnitřní pokyn Kraje školským poradenským zařízením zní: „tělesná postižení budou mít nárok na asistenta pedagoga bez posouzení komisí pouze v případě kvadruplegie“ – čili ti, kdo mají v pořádku centrální nervovou soustavu a potřebují opravdu „jen“ dopomoc při sebeobsluze a pohybu, nikoliv speciální přístup z hlediska individuálního plánu, jiného způsobu výuky, upravení tempa výuky, soustředování pozornosti žáka.... Diagnóza dětská mozková obrna těžkého stupně sama o sobě jasně říká, že nejde pouze o postižení končetin a trupu, ale o postižení centrálního nervového systému, které má za následek samozřejmě mnoho problémů v oblasti prostorového vnímání, soustředění, dyskalkulie, velké unavitelnosti....Dle názoru psychologičky, která pečuje o naše děti mnoho let – jestliže má dítě s postižením více problémů, tak se tyto problémy pouze nesčítají, ale násobí!

Dále Kraj píše (dopis ze dne 6.9.2012), že usnesení odborné komise plně respektovalo odborný názor poradenského zařízení, v jehož péči jsou naše děti – není to pravda, jako důkaz předkládám vyjádření SPC Jihlava (jejich dopis ze dne 22.6.2012 - odpověď na náš dopis ze dne 20.6.2012).

Tímto Kraj zasahuje do kompetencí školských poradenských zařízení, která mají dle §16, odst. 5 školského zákona zjišťovat speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů. SPC nám sdělilo, že kdyby byly naše děti každé v jiné třídě, měl by každý plnou míru podpory – tzn. místo 15hodin týdně asistence pedagoga, tak 30 hodin týdně asistence pedagoga. Kraj toto stanovisko oznámil i ZŠ Dušejov, ovšem jen skrytě, tak, aby jsme jasně neslyšeli diskriminační hledisko – paní ředitelka ZŠ Dušejov nám tlumočila názor Kraje: „Jestliže se to rodičům nelíbí, ať dají své děti do větší školy.“ Současně Kraj říká škole, jestliže budete trvat na tom, že tito žáci potřebují dvojnásobnou míru podpory než my jsme ochotni uhradit, budete si to muset uhradit ze svých zdrojů. ZŠ Dušejov je malá venkovská škola, která má problémy s financováním svých vyučujících, natož asistentů pedagoga.

Nelze diskriminovat žáky jen proto, že je jich více s postižením v jedné třídě.

My – rodiče dětí Sojkových jsme si jisti, že nelze vzdělávání našich dětí zvládnout za přítomnosti pouze jednoho asistenta pedagoga, jsou si tím jisté i asistentky, které ve třídě pracují, speciální pedagožka, která pracuje ve škole,

v níž jsou naše děti vzdělávány, ředitelka této školy i vyučující pedagogové a také specialisté SPC Jihlava. Jsme Krajem dotlačeni k tomu, abychom část péče, která je pro naše děti nezbytná, uhradili my – rodiče - jakožto úhradu osobního asistenta (sociální služba). Nesouhlasíme s tím z důvodu, že základní vzdělání je povinné a pro všechny žáky bez výjimky bezplatné.

Pod doporučením míry podpory napsaném na „Vyjádření k žádosti o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga ZŠ Dušejov“, které je součástí žádosti školy o zřízení funkce asistenta pedagoga je podepsáno Speciální pedagogické centrum Jihlava, ale ve skutečnosti je toto doporučení rozhodnutím „odborné komise“.

Kraj ignoruje jednu z hlavních (a pro žáky s těžkým tělesným postižením zásadních) činností asistenta pedagoga určenou § 7 odst. 1, Vyhlášky č.73/2005Sb., v tomto znění: „nezbytná pomoc žákům s těžkým zdravotním postižením při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání“.

Dle § 1, odst.5 téže vyhlášky jsou naše děti žáky s těžkým zdravotním postižením, kterým s ohledem na rozsah speciálních vzdělávacích potřeb náleží nejvyšší míra podpůrných opatření.

Asistenti pedagoga, kteří působí ve třídě, kde se vzdělávají naše děti, vykonávají veškeré funkce, které jsou jednou z hlavních činností asistenta pedagoga dle výše jmenované vyhlášky.

Kraj tímto neplní svou povinnost plynoucí ze zákona č.561/2004, § 181, odst. 1.

2/ Druhá rovina diskriminace – Kraj nemá rovný přístup k jednotlivým skupinám postižení mezi sebou – v kritériích manuálu Kraje Vysočina je jediná skupina č.3 – „tělesná postižení“ - oproti ostatním skupinám diskriminována tím, že jediné zde je řečeno, že bude:

„vždy zvažována možnost, zda by nebylo vhodné pedagogickou asistenci suplovat asistencí osobní“. Suplovat pedagogickou asistenci za osobní ze své podstaty nelze. Asistenti jsou pro svou práci vzděláváni, aby ji mohli vykonávat, osobní asistenti mají zase vzdělání pouze jako pracovníci v sociální oblasti. Jednotlivé funkce asistentů působících ve školách nelze oddělit!

Tělesná postižení těžkého a středního stupně jako jediná postižení vypadla z nároku na asistenta pedagoga bez povinnosti projednání v odborné komisi!

3/ Třetí rovina diskriminace – V kritériích manuálu Kraje Vysočina jsou uvedeni jako žáci, jejichž míra podpory bude povinně přezkoumávána odbornou komisí, pouze žáci se zdravotním postižením, ale netýká se to žáků se sociálním znevýhodněním – obě skupiny žáků jsou žáky se speciálními potřebami – nerovný přístup k těmto skupinám.

4/ Čtvrtá rovina diskriminace - prakticky všechny druhy postižení jsou velice restriktivně omezeny v poskytnutí asistentů pedagoga, je jim odebrána podpora, která je pro ně při vzdělávání nezbytná – Kraj Vysočina nevytváří potřebné podmínky pro žáky s těmito druhy postižení a tudíž diskriminuje tyto žáky se zdravotním postižením oproti žákům bez postižení.

Školská poradenská zařízení jsou nucena podepisovat se na doporučení míry podpory pro žáky se zdravotním postižením, které mají v péči, i když s danou mírou podpory nesouhlasí a podepisují pouze verdikt „odborné komise“, ve které spolurozhodují specialisté z pedagogicko-psychologických poraden, kteří nemají s žáky se zdravotním postižením prakticky žádné zkušenosti. Hlasuje se v zájmu Kraje, který potřebuje zredukovat finanční prostředky vložené do asistentů pedagoga. Žáci, pro které je asistent pedagoga nezbytnou formou podpory pro zajištění vzdělávacích potřeb, zůstávají v inkluzivní formě vzdělávání bez této podpory – buď rodičům tuto skutečnost škola ani neoznámí a čeká, až rodiče sami pochopí, že se budou muset sami postarat o zajištění potřebných podmínek ke vzdělávání svého dítěte (seženou si a uhradí osobního asistenta) nebo je jim řečeno, že nejlepší varianta pro ně je dát své dítě do speciální školy, kde se o něj dobře postarají. Tímto není plněna jedna z priorit MŠMT (alespoň proklamativně) – přednostně jsou žáci a studenti vzdělávání v inkluzivním proudu.

Speciální pedagogická centra jsou tlačena doporučovat žáky ke vzdělávání ve školách samostatně určených pro žáky s postižením (levnější varianta vzdělávání žáků se zdravotním postižením).

Rodičům je odebrána možnost se bránit z důvodu závažnosti postižení jejich dítěte – nemají v ruce doporučení míry podpory pro zajištění nezbytných vzdělávacích podmínek pro své děti, ale pouze doporučení SPC, které má jejich dítě v péči - jejich názor je podřízen diskriminačním kritériím manuálu Kraje. I v případě, že usoudí SPC, že bude za některé své žáky bojovat i přes tato kritéria, jsou přehlasována odborníky v odborné komisi, kteří jsou z důvodu své závislosti na Kraji tlačena k maximálnímu šetření financí. Odborná komise není přístupna zákonným zástupcům žáků, o kterých je na komisi rozhodováno, není přístupna ani odborným pracovníkům – speciálním pedagogům působících na školách. Zápis z jednání odborné komise nám nebyl poskytnut ani po více pokusech ho získat. Kraj nám neodpověděl na dotaz kdo a jaký rozpor s kritérii manuálu zjistil u našich dětí. Školská poradenská centra byla donucena podepsat slib mlčenlivosti.

Ředitelé škol se proti rozhodnutí odborné komise či SPC neodvolávají, protože jsou zastrašováni tím, že jestliže budou trvat na asistentovi pedagoga ve vyšší míře, než je ochoten Kraj Vysočina dofinancovat, zbyde to na škole, která je ze zákona povinna vytvořit odpovídající podmínky pro vzdělávání svých žáků. Školy většinou toto nejsou schopny finančně zvládnout a tak to zbyde na

rodičích (bez odvolání školy, která má právo se odvolat proti rozhodnutí odborné komise Kraje do 15ti dnů od obdržení rozhodnutí).

V případě našich dětí – Markéty a Kryštofa - se sice po naší rozmluvě s paní ředitelkou škola odvolala, ale protože byla záměrným ústním tvrzením pracovnice Kraje Vysočina ujistěna, že odvolání stačí podat až do konce června, ať počká na tiskovou zprávu Kraje Vysočina, která bude na jejich stránkách uveřejněna, odvolala se po uplynutí lhůty 15ti dní a tudíž není z právního hlediska toto bráno jako odvolání (nemusí se postupovat vyšší instancí). Škola měla možnost odvolání do 6.6.2012, tisková zpráva Kraje Vysočina se na jejich stránkách objevila 7.6.2012.

Na stížnost školy bylo opět odpovězeno negativně. Jelikož škola integruje i další žáky se speciálními potřebami, je závislá na financích z Kraje Vysočina a není radno se Kraji protivit.

V našem případě dle mého názoru dochází k protiprávnímu výkladu ustanovení zákona o sociálních službách (viz. kritéria manuálu a odpověď Kraje Vysočina na náš dopis ze dne 18.6.2012).

Provázanost všech subjektů, které jsou zodpovědny za vytvoření potřebných podmínek pro žáky se zdravotním postižením při jejich vzdělávání je taková, že všichni se chovají dle svého pocitu – jsou ohroženi, jestliže neposlechnou.

Legislativa, která je v našem státě vytvořena, je v tomto směru naprosto nevyhovující. Není jasně řečeno, kdo je za co zodpovědný, finance nejsou účelově vázány na děti, žáky a studenty se zdravotním postižením. Každopádně ve výsledku vše negativní dopadne na žáky se zdravotním postižením a na jejich zákonné zástupce. Buď žáci zůstanou v inkluzivní formě vzdělávání bez potřebné podpory, nebo jsou zákonní zástupci žáků donuceni financovat osobního asistenta, nebo své dítě dají do školy samostatně určené pro žáky s postižením.

Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením jsou každý rok ohroženi redukcí opatření pro zajištění podmínek nezbytných pro jejich vzdělávání politickou vůlí či nevlí funkcionářů jednotlivých Krajů, čehož je nyní jasným důkazem právě Kraj Vysočina.

Napsala: Eva Sojková, 29.9.2012